

İstanbul, 06.04.2020

CEZAEVLERİNDEKİ TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN SORUNLARINA YAŞAM HAKKI VE İNSAN ONURU ÇERÇEVESİNDE ÇÖZÜM BULUNMASI İÇİN ÇAĞRIMIZ

Yaşam hakkı, gerek tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesi, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesinde garanti altına alınmış ve hiçbir şart altında dokunulamayacak mutlak bir haktır. Yaşam hakkı korunmadığı takdirde, diğer hakların anlamını yitireceği dikkate alındığında; yaşam hakkının, insan onuruyla birlikte en önemli değer olduğunu söylemek gerekecektir.

Bu anlamda, devletin doğrudan yetki ve kontrol alanı içinde, özgürlüklerinden yoksun tutulan kişilerin yaşam hakkının ve vücut bütünlüklerinin korunması, başta cezaevindeki hükümlü ve tutuklular olmak üzere, özel bir önem taşımaktadır. Nitekim, Birleşmiş Milletler Mandela Kuralları ve Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi'nin ilgili rehber ilkelerinin yanı sıra; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi içtihadında da resmi makamların, özgürlüğünden yoksun bırakılmış ve devlet kontrolü altındaki bu kişilerin yaşam hakkını korumaya ve insan onuruna yakışır muamelede bulunmaya yönelik gerekli tüm tedbir ve önlemleri almaya ilişkin pozitif yükümlülüğü bulunduğunun vurguladığı unutulmamalıdır. Bu husus, özellikle ağır hastalığı olan veya sağlık durumu sürekli şekilde cezaevi koşulları ile uyumsuz hale gelmiş kişilerin tutulmaları ile ilgili durumlarda geçerlidir (Pek çok karar arasında, bkz. Gülay Çetin / Türkiye, Başvuru No: 44084/10, § 102, 5 Mart 2013; ayrıca AYM *Serpil Kerimođlu ve diğerleri*, Başvuru No: 2012/752, 17 Eylül 2013).

Dolayısıyla, ister hükümlü ister tutuklu olsun cezaevlerinde bulunan tüm kişilerin, her ne sebeple olursa olsun, tehlikeye giren yaşam hakkıyla ve hatta bununla bağlantılı olarak sağlık hakkıyla ilgili olarak, yetkili kişi ve kurumlarca, insan onuruna uygun gerekli önlemlerin, hiç zaman kaybetmeksizin alınması hukuksal ve anayasal bir zorunluluktur.

Bu bağlamda, hiçbir ayırım yapılmaksızın, aralarında meslektaşlarımızın da bulunduğu, siyasi tutuklu ve hükümlüler de dâhil olmak üzere, cezaevindeki tüm kişilerin sorunlarına, yaşam hakkı ve insan onurunun korunması çerçevesinde çözüm üretilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, resmi olarak 31 Aralık 2019 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde ortaya çıkan, hızla dünyaya yayılan "koronavirüs" (COVID-19) salgını, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 28 Ocak 2020'de "küresel risk seviyesi çok yüksek" aşamasına çıkarılmış ve 2 Mart 2020 tarihinde de pandemi (küresel salgın) ilan edilmiştir. Türkiye'de de salgının varlığı, 11 Mart 2020 tarihinde resmi olarak kabul edilmiştir. Maalesef her gün salgın nedeniyle hayatını kaybedenlerin sayısı artmaktadır.

Bu verilerin ve tarafı olduğumuz Birleşmiş Milletler Örgütü'nün İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin 3 Nisan 2020 tarihli basın açıklaması ve Avrupa Konseyi'nin İşkenceyi Önleme Komitesi'nin 20 Mart 2020 tarihli açıklaması ve yine Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin 6 Nisan 2020 tarihli açıklaması ve ortaya koyduğu prensip ilkeler dikkate alındığında, cezaevindeki hükümlü ve tutukluların yaşamının korunması ve sağlığa erişimlerinin sağlanması için derhal gerekli önlemler alınmalıdır.

Meclisin gündemindeki cezaların infazına ilişkin değişiklik öngören teklifin, infaza odaklandığı ülkemizin kanayan yarası olan tutukluluk sorununa çözüm üretmediği görölmektedir. Söz konusu salgının herkesin yaşam hakkını tehlikeye attığı açık olduğundan, mahpuslar arasında hiçbir ayırım gözetilmeksizin, hükümlülerin yanında tutukluları da koruyacak önlemler alınmalıdır. Mahpusların sağlık durumları dikkate alınmalı, taleplerle ilgili olarak diyalog kurulmalı ve tahliye yolu öngörölmelidir.

Türk Ceza Hukuku Derneđi, ulusal ve uluslararası yükümlölükler çerçevesinde, cezaevlerinde hiçbir ayırım gözetmeksizin, yaşam hakkını koruyacak önlemlerin zaman kaybetmeden alınmasına ve tahliye imkânının sağlanmasına yönelik çağrısını tüm kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Türk Ceza Hukuku Derneđi
Yönetim Kurulu